

ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
Centar za sistemska istraživanja

Saopštenje za javnost

ANUBiH, Sarajevo, 25. 6. 2020. godine – U Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine održan Okrugli sto „Harmonizacija sistema nauke u Bosni i Hercegovini – problemi i moguća rješenja“.

Okrugli sto „Harmonizacija sistema nauke u Bosni i Hercegovini – problemi i moguća rješenja“ održan 23. 6. 2020. godine završnica je trogodišnjeg rada na istraživačkom projektu „Harmonizacija sistema nauke u Bosni i Hercegovini“. Na inicijativu Centra za sistemska istraživanja ANUBiH projekt je finansiralo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Voditelj projekta je akademik Miloš Trifković. Rezultat istraživačkog projekta su dvije publikacije „Harmonizacija sistema nauke u Bosni i Hercegovini“ i „Rezultati statističkog istraživanja“. Druga publikacija objavljena je u suizdavaštvu sa Federalnim zavodom za statistiku. Publikacije su dostupne na web stranici ANUBiH <https://publications.anubih.ba/bitstream/handle/123456789/649/Harmonizacija%20sistema%20nauke%20u%20Bosni%20i%20Hercegovini.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Osnovni cilj Okruglog stola je razmatranje i provjera predloženih rješenja za dobrovoljno i koordinirano usklađivanje normativnih i stvarnih razlika između pojedinih političko-teritorijalnih i strukturnih podsistema nauke u Bosni i Hercegovini radi stvaranja harmoničnog i efikasnog sistema nauke u Bosni i Hercegovini, usmjerenog na optimalno ostvarivanje zajedničkih i posebnih funkcija naučnoistraživačke djelatnosti u izgradnji društva i ekonomije zasnovane na znanju.

Okrugli sto „Harmonizacija sistema nauke u Bosni i Hercegovini – problemi i moguća rješenja“ održan on-line putem pratili su članovi ANUBiH, predstavnici akademske zajednice, resornih ministarstava i drugi subjekti sistema nauke u BiH.

Dnevni red skupa sastaojao se od izlaganja predstavnika Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke (pomoćnik ministra za nauku i tehnologije, mr. sc. Jasmin Branković), Federalnog zavoda za statistiku (direktor dr. sc. Emir Krečić) i ANUBiH (voditelj projekta akademik Miloš Trifković, prezentacije rezultata teorijskih istraživanja projekta „Harmonizacija sistema nauke u BiH“, prezentacija rezultata empirijskog istraživanja u projektu „Harmonizacija sistema nauke u BiH“, diskusije i usvajanja zaključaka. Jednoglasno usvojeni zaključci Okruglog stola nalaze se u nastavku ovog saopštenja. Snimak Okruglog stola „Harmonizacija sistema nauke u Bosni i Hercegovini – problemi i moguća rješenja“ može se u cjelosti pogledati i poslušati na linku <https://www.youtube.com/watch?v=IRvSnOhrj4s>.

Radi aktualnosti teme i boljeg iskorištavanja rezultata projekta „Harmonizacija sistema nauke u BiH“ dogovoreno je da ANUBiH u martu 2021. godine organizuje savjetovanje sa međunarodnim učešćem na kome bi se u širem kontekstu i uporednom metodom ispitalo djelovanje sistema nauke na stanje naučnoistraživačkog rada u pojedinoj državi.

Zaključci Okruglog stola „Harmonizacija sistema nauke u Bosni i Hercegovini – problemi i moguća rješenja“

1. Rezultati Projekta pokazuju da u Bosni i Hercegovini, osim u RS, sistem nauke i sistem tehnološkog razvoja nisu normativno objedinjeni u jedinstven inovacioni sistem. Iz istraživanja je dalje vidljivo da u državi ne postoje cjeloviti, koherentni i suvremeni sistemi nauke i tehnološkog razvoja koji bi odgovarali potrebama društva i ekonomije zasnovanih na znanju.

2. Uvid u metodološki različite indekse i položaja i konkurentnosti pokazuje da se rang Bosne i Hercegovine postepeno ali konstantno pogoršava. Takav trend u kontekstu nadolazeće krize izazvane pandemijom COVID-19 jasan je znak da nema vremena za promjene sistema nauke i tehnološkog razvoja kroz ustavnu reformu. U izloženim uslovima najvažniji odgovori na potrebe društva su aktiviranje svih subjekata politike nauke i harmonizacija sistema nauke putem zakonodavstva nadležnih političko-teritorijalnih jedinica.

3. Potrebno je odmah i sinhronizovano pristupiti realizaciji onih mjera harmonizacije sistema nauke koje se mogu provesti unutar postojećeg ustavnog i zakonskog okvira. Najvažnije su:

- a) revizija tri važeće strategije u ovoj oblasti. Paralelno sa tim treba donijeti usaglašene i međusobno kompatibilne strategije razvoja sistema nauke i tehnološkog razvoja u jedanaest političko-teritorijalnih jedinica koje ih do sada nisu usvojile. Pored srednjoročnog uvesti i dugoročno planiranje;
- b) jačanje i modernizacija kapaciteta javne uprave u ovoj oblasti, što je uslov za realizaciju strategija na način koristan za cijelo društvo;
- c) transparentno odvajanje budžetskog finansiranja naučnoistraživačke i tehnološko razvojne djelatnosti od finansiranja nastavne komponente visokog obrazovanja;
- d) prosječno izdvajanja za nauku od 0,10% BDP godišnje nužno je već u 2021. godini jednokratno povisiti na do 0,50 BDP. Postepena i ravnomjerna godišnja povećanja do iznosa od najmanje 1% BDP su neophodnost koja ne zavisi od okolnosti. Ako se to ne učini, stanje inovacija i društva će se pogoršavati geometrijskom progresijom;
- e) odrediti prioritete u međunarodnoj saradnji i pojačati cirkulaciju istraživača;
- f) formirati savjete za nauku - gdje ne postoje i aktivirati ih kao društvena tijela;

4. U normativnoj sferi *de lege ferenda* prioritet imaju:

- a) donošenje novog Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti Bosne i Hercegovine u kome bi se razradile i u pravne norme pretvorile naročito odredbe o: opštem interesu koji je koncentrisan u naučnim istraživanjima, suštinskom spajanju sistema nauke i inovacionog sistema u jednu cjelinu – inovacioni sistem, koordinaciji u oblasti inovacija, načinu odvijanja među narodne saradnje i društvenim tijelima koja se staraju o etici naučnoistraživačkog rada;
- b) usvajanje Zakona o osnovama sistema i politici nauke u Federaciji Bosne i Hercegovine
- c) harmoniziranje kantonalnih zakona u oblasti inovacionog sistema;
- d) formiranje društvenih fondove za nauku, kako bi se u svakoj političko-teritorijalnoj jedinici ojačao uticaj naučne i poslovne zajednice na ciljeve i realizaciju politike finansiranja inovacionog sistema;

- e) kreiranje sistema ekonomskih i fiskalnih poticaja privrednim subjektima za intenzivnije finansiranje nauke i tehnološkog razvoja, polazeći od toga da se radi o investiranju u društveno korisnu djelatnost;
- f) uređivanje osnova etičkog sistema u nauci (organi, ovlaštenja, sankcije);

5. Socijalni pokreti za društvo i ekonomiju znanja moraju dobiti najširu državnu i društvenu podršku. Savjeti za nauku jasnog društvenog profila mogu biti glavni faktori ovoga procesa.

Služba za odnose s javnošću ANUBiH